

nekaterih krajih tako razširil. Pijemo tudi mnogo iz navade, a največ takrat, če smo žalostni, da pozabimo na svoje križe in težave.

Boj proti alkoholu se je začel že v davnih časih; že svetopisemski proroki so rohnili proti pijančevanju. V sedanjem stoletju se je tudi v Evropi začelo mogočno gibanje zoper razširjanje tega strupa. Osnovale se je mnogo društev zmernih ljudi, ki pa niso imela zaželenega uspeha, ker se niso zavedala, da je alkoholizem največja posledica socialne bede, ter da ni trajnega zboljšanja na tem polju brez socialne reforme. Tudi v naši državi se je že gledalo na to, da se alkoholizem ne razširja. Lani se je vršil na Dunaju mednarodni kongres, in na tem kongresu je ministrski predsednik navajal vzroke razširjanju alkohola in povedal tudi več sredstev, kako bi se temu v okom prišlo. Na tem kongresu so bile po svojih odposlancih zastopane vse važnejše države, kar nam priča, da so vlade začele spoznavati nevarnost, ki preti narodom od alkohola, ter da so državniki pripravljeni storiti kaj pozitivnega proti tej bolezni človeške družbe.

Na omenjenem kongresu je avstrijski minister za uk in bogočastje poročal, da je l. 1898 v enem samem industrijskem okraju potrošilo 25.000 prebivalcev dva milijona kron za alkohol, torej vsaka oseba povprečno 80 kron. V celi Avstriji se je l. 1900 izpilo opojnih pijač za 1600 milijonov kron. Na Češkem je bilo zadnja leta 25 tisoč policiji znanih pijancev, na katere smemo računati 75 tisoč otrok, ki so zaradi strasti svojih roditeljev izpostavljeni največji duševni in telesni bedi. Na Dunaju pije polovico šolskih otrok. To je strašno, kajti baš mladina do 16. leta naj bi ne poznala alkohola. Naučni minister je rekel, da se v Avstriji polovica blaznih rekrutira iz bivših alkoholikov; istotako je pripisati 60—80 % surovih zločinov in 30—40 % samomorov akutnemu zastrupljenju po alkoholu.

Nesreča pijančevanja se prenaša na potomstvo. Učenjak Bournawille je poročal, da so našli pri tisoč bebcih 471krat kronični alkoholizem očeta, 84krat matere, a v 65. slučajih sta bila pijanca oče in mati. Tudi božjast otrok je navadna posledica pijančevanja roditeljev.

Na Finskem so prepovedale vse kmetske občine, to je dva milijona ljudi, prodajanje in kupovanje vina, piva in različnega žganja; večinoma se je prepovedalo tudi vsako pridelovanje alkohola. Taisto zahteva vedno naraščajoča stranka tudi v mestih. Na Finskem je tedaj dejanski odpravljena vsa beda, ki jo je povzročal alkohol med dvema milijonoma ljudmi. Odpravljene pa še niso tudi tam vladajoče slabe družabne razmere. Finsko ljudstvo je spoznalo, da mu alkohol sesa mozeg iz telesa in denar iz žepa, zato je z vso svojo moralno silo odpravilo alkohol

in s tem veliko uboštva in bede, ki si jo je zakrivilo samo.

V boju proti alkoholizmu prednjači Rusija, ki je uvedla monopol na žganje; isti ji nese 850 milijonov rubljev dobička, od katerega porablja en del v svrhu društev proti alkoholizmu. Vsled monopola na žganje se je na Ruskem vsekakor zmanjšalo pijančevanje. Zlasti zapiranje žganjarij ob nedeljah je zelo koristno. Da ima monopol dobre posledice, dokazujejo tudi zapisniki ruskih sodišč in ječ.

Zlasti blagonosno deluje l. 1883 v Kasselu ustanovljeno društvo proti zlorabi opojnih pijač. Isto stoji na stališču, da je opravičen le boj proti nezmernemu pitju, ter dela zlasti na to, da se zboljšajo družabne razmere, ki sedaj silijo delavca in kmeta, da iščeta tolažbe v alkoholu.

Nobena beda in nevarnost ne zahteva dandanes tako silno, da jo odpravimo, kot pijančevanje in pitje sploh; kajti nesreče, ki nastanejo vsled alkohola, prehajajo kot dedščina od starišev na otroke in otrok otroke. Beda, ki jo povzročuje alkohol v kakoršni si bodi obliki, se ne da nikdar več popraviti. Ko bi tudi pri nas prepovedali in že enkrat pričeli bojevati odločen boj zoper alkohol v vseh oblikah, ki nam nič ne koristi temveč samo škoduje! Zloraba alkohola je kar najbolj obsojati; poginili so že celi narodi, ki so se udali tej strasti. Tudi nam je v veliko pogubo razširjenje alkoholizma; rodovi se slabe, prebivalci se redčijo ravno zato, ker se vsled alkohola tako ne množi prebivalstvo.

„Domovina“.

Nevarnost vetrov in njene škodljive posledice za hosto.

(Konec.)

Je pa tudi mogoče, da drevo le nagne, torej koreninje moti in omogoči zalego gozdnih škodljivcev, lubadarjev. Tako napadeno drevo se mora brž odpraviti, da se z njim zatre zalega škodljivcev, sicer žuga nevarnost, da se tako zarede, da uničijo cele gozdove.

Zato moramo taka drevesa vsaj še pred Veliko nočjo olupiti, če jih že ne moremo iz hoste vun spraviti.

Koncem aprila namreč roji lubadar prvič in napada v skorji ležeča ali obolela drevesa. Le deloma in napol olupiti drevesa ne kaže ker se sicer lubadar vseeno zagnezdi.

Resnico tega spričuje dejstvo, da lubadarja nahajamo v skorji ob robu desek, zloženih na žagah. Odstranitev večje množine podrtih, oziroma polomljenih dreves zahteva več delavcev, kar je dandanes težko in drago, sicer pa se mora zanemariti drugo

nujno delo, kmetijstvu na kvar. Zopet na drugi strani povzroča več lesa več ponudeb, kar na lesno ceno škodljivo vpliva. Tudi v tem oziru se priporoča snovanje zadrug, ki bi se lahko brez posredovanja mešetarjev udeleževale svetovne trgovine z lesom, ter dajale posamezniku prednosti, ki jih sicer navadno ni deležen.

Skupno delo, bodisi si prirejanje drč, potov, strug i. t. d. stane zadrugo mnogo manj kakor posameznika.

Vsako zanemarjanje in zakasnenje glede odstranitve gozdnih polomov škoduje ne le samemu na njegovi kakovosti, ampak povzroča nevarnost za cele občine z uničujočimi posledicami, če take polome napadejo lubadarji.

Z delom naj se prične tam, kjer drevesa leže čez pot ali cesto, ter zapirajo promet, ali pa tam, kjer pokrivajo mlade nasade.

Južne in zahodne strani host, potem parobki gozdov in robovi presek se morajo nemudoma očediti, ker takim preti največja nevarnost po lubadarju. Tem sledi potem snaženje v notranjem gozdu nahajajočih se polomov.

Ker gozdni škodljivci rajši napadajo iglasto drevje, zato je najprej to osnažiti, potem šele listnato. Nikakor pa se slednje ne sme zanemariti.

Kadar je z lesom slaba kupčija in ne sodi iztrebljenih polomov takoj prodati, tedaj moramo les olupiti ter ga zložiti na pripraven kraj, da more veter skozi in med njim preprihavi. Tako zložen les se posuši in vsaj nekaj časa obvaruje trhlости, preperevanja.

Po viharjih zredeni gozdovi dajo malo upanja na izdaten dobiček. Razen tega porastejo tla takih gozdov z zelišči, ki ne puste, da bi zasejal nov gozd, ker zaduše vse kali. Zaradi tega kaže take, po viharjih in burjah poškodovane parcele posekati in na novo pogozditi! Kdor bi s pogozditvijo odlašal, bi se oškodoval, ker se tla prerada pocelinijo in zaplevelijo. Enako je storiti tudi po hudih zimskih pozebah in po toči.

Nepogozdene širjave oškodujejo ne le svojega lastnika, ampak tudi občino, ker vedno naraščajoče prebivalstvo sili k najobsežnejšemu pridelovanju, ki nudi dober zaslužek in dobiček.

Čim slabeje se bo gospodarilo z gozdovi, tem slabeje in teže bode obstajal naš kmet, osobito pa hribovec. Naj bi torej že občinski predstojniki pazili in čuvali pametno gojitev gozdov, oziroma z naznanilom pristojni oblasti preprečevali sekanje naših brd in rebri, ki se pogostokrat sploh ne dajo več pogozditi. Nalivi namreč spero, ga spraši in vetrovi odneso plitvo ruševino, tako da potem le skalovje gleda v dolino. Kakor je znano, je s tem v zvezi tudi vremenska neizgoda, ker skalovje vleče oblake nase. Odtod toliko toče in ploh in slabih časov.

Poučni in zabavni del.

Smreke in jaga.

(Polemika za kratek čas).

Leta in leta smo čakali, konečno se je našel vender enkrat mož, ki je odločno in jasno dal duška svojemu ogorčenju nad naravnost nečuvnimi razmerami, katere vladajo na Kranjskem v lovskih zadevah. A ne samo lovski zakon je temu kriv, ampak gotovo tudi to, da ljudje niti ne vedo, kaka škodljivka se skriva pod prikupljivo zunanjostjo take gozdne srne!

Za to je bilo tudi prav primerno, da se je v „Slov. Narodu“ širšemu občinstvu pojasnilo, da tudi pri divjačini ni vse zlato, kar se sveti, in da je volku, medvedu, lisici, jazbecu, kunam in dihurjem vredna družica hinavska srna.

Mestni ljudje, ki pogosto še toliko lastne zemlje nimajo, da bi si napravili hišo na njej, in ki morajo hoditi gostovat, tudi nimajo smisla za to, kaj se pravi biti posestnik. Presneto bi gledali, če bi vzela kdo v njihovih hišah lov v najem, in bi pobijal kadar bi se njemu zljubilo podgane in miši, bolhe in stene, in kar je še take mestne divjačine. Če te taka žival nadleguje, in ti dela škodo, je vender umevno, da se sam spraviš na njo, in da ne boš jagra čakal, da ti pride na pr. bolho ubiti, potem pa se še brani plačati ti primerno odškodnino za izpito kri in druge nerednosti.

Še dosti hujše pa stoji stvar s srno. To bi še ne bilo najhujše, da odgrize vršičke, ampak to je, da cele smreke izpuli, kakor krava travo, kadar jo muli. Že večkrat sem hodil po gozdu in našel izdrto drevje in grmovje, katero gotovo ni puhnilo samo iz sebe iz zemlje. In še kadar sem poprašal dotičnega posestnika, posebno pa, če je mislil, da sem lovec, mi je vedno zatrjeval, da je to storila srna.

A ta bi še bila. Toda srnak! Z luščenjem in drgnenjem premore uničiti cele gozdove. Kakor znano, sestoji premog po večini iz poogljenega lesa, iz dreves nekdanjih pragozdov. Dolgo časa niso vedeli, kdo je vse to drevje posekal in uničil, dokler niso našli lani na Notranjskem v premogu tudi kostnjak pragozdnega srnaka. Na jednom rožičku je imel še nabodeno celo drevo, katero se je tekom tisočletij seveda pretvorilo v navaden kos navadnega premoga.

Najdejo se pa žalibog še ljudje, ki govore, koliko škode na iglovini napravljajo na pr. lubadar. Kaj bo vender to? To so stara drevesa, katera se pač posekajo, in dobro prodajo, a škoda je hitro poravnana.

Tudi škoda, kar jo napravijo gozdni tatje, je popolnem neznatna v primeri z ono, katero napravljajo srnji zarod. To pa — če se vestno računa s škodo na zdravju vsled vedne jeze posestnikove — ne samo